

בס"ד. שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח סיון, ה'תשי"ז.

בלתי מוגה

א. בכל חודש ישנו הענין העיקרי והנקודה התיכונית של חודש זה.

ולדוגמא: חודש ניסן — ענינו העיקרי הוא יצי"מ שבחג הפסח, ולכן "באחד בניסן ראש השנה .. לרגלים", דכיון ש"רגל שבו (חג הפסח) ראש השנה לרגלים",² לכן נעשה כבר "אחד בניסן" "ראש השנה לרגלים", כיון שחג הפסח הוא ענינו העיקרי של חודש ניסן.

וכמו"כ בנוגע לחודש סיון, שענינו העיקרי והנקודה התיכונית של חודש זה הוא — מתן תורה שבחג השבועות:

הקביעות דחג השבועות היא — "פעמים חמשה פעמים ששה פעמים שבעה",³ אבל לעולם חל חג השבועות בחודש סיון דוקא, "בחודש השלישי",⁴ שזהו מצד השייכות דמתן-תורה ל"חודש השלישי", כמבואר בארוכה בתורה אור.⁵

וגם בנגלה דתורה מצינו השייכות דמתן-תורה לחודש השלישי — כדאיתא בגמרא "בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי", שבזה מודגשת השייכות של התורה ("אוריין תליתאי"), לחודש סיון, חודש השלישי ("ירחא תליתאי") דוקא.

ב. במתן-תורה גופא ישנם כמה ענינים, אבל הענין העיקרי והנקודה התיכונית דמ"ת, הוא — החיבור דמעלה עם מטה, כדאיתא במדרש⁶ שקודם מ"ת היתה גזירה שמעלה ומטה אינם יכולים להתאחד, "עליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים", ובמ"ת נתבטלה הגזירה, ונעשה החיבור דמעלה עם מטה.

וזוהי השייכות של מ"ת לחודש השלישי — כיון שענינה של

(1) ר"ה בתחלתה.

(2) שם ד, א.

(3) שם ו, ב.

(4) יתרו יט, א.

(5) ר"פ יתרו.

(6) שבת פח, א.

(7) תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג.

התורה הו"ע דשלישי: ישנו מעלה וישנו מטה, והתורה היא הענין השלישי שמחבר את המעלה עם המטה⁸.

ג. והענין בזה — באותיות של עבודה:

נבראים — הם בהגבלה, וכל ענינם הוא בהגבלה, והיינו, שגם כאשר מגיעים ע"י עבודתם למעלה ביותר, הרי זה רק תכלית שלימות הבריאה, ולא מציאות הבורא. כלומר: גם כפי שמגיעים בעולם האצילות, ולמעלה יותר בעילוי אחר עילוי, עד לפני הצמצום — הרי זה רק דרגת הנבראים (שרש הנבראים), ולא מציאות הבורא.

אמנם, החידוש דמתן-תורה הוא — שנברא יכול להגיע ("דערלאנגען") ב"בורא", ולא רק להגיע סתם, אלא לפעול היחוד של נברא עם הבורא, היינו, שנברא ובורא נעשים דבר אחד, כיון שמתגלה מציאותו האמיתית של יש הנברא — יש האמיתי⁹.

וזהו מ"ש במדרש¹⁰ על הפסוק¹¹ "לריח שמניך טובים שמן תורק שמך", "כל המצוות שעשו לפניך האבות ריחות היו" — כי, לאחרי כל העליות שלהם הרי זה רק בחי' נברא, ואילו במ"ת נעשה "שמן תורק שמך", שלוקחים את עצם המהות¹².

וזהו גם פירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר בא' משיחותיו¹³ ש"גזירה" הוא מלשון "אָפּשניט", היינו, שקודם מ"ת הי' המטה גזור וחתוך מהמעלה, הנברא הי' גזור וחתוך מהבורא, ואילו במ"ת בטלה הגזירה, היינו, שע"י תומ"צ מתגלה ביש הנברא יש האמיתי.

ד. והנה, כיון שע"י תומ"צ נעשה הנברא דבר אחד עם הבורא, הרי מובן, שכשם שהבורא הוא בעה"ב על סדר ההשתלשלות וכל הענינים שבו, כמו"כ נעשה גם הנברא — ע"י תומ"צ — בעה"ב על סדר ההשתלשלות וכל הענינים שבו.

אלא, שענין זה הוא ככל הענינים שעכשיו הם בהעלם, ויתגלו לעתיד לבוא — שזהו שאמרו רז"ל¹⁴ "עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה":

(8) ראה בארוכה תו"מ ח"ז ע' 11 ואילך. ויש"נ.

(9) ראה ביאורה"ז לאדהאמ"צ בשלח מג, (13) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 141. ח"י ע' 49. ובכ"מ.

(10) שהש"ר פ"א, ג (א).

(11) ח"ד ריש ע' 250. ועוד.

(12) ב"ב עה, ריש ע"ב.

(13) שה"ש א, ג.

שמו של הקב"ה היינו שם הוי', שלמעלה מהטבע. וענין זה אינו שייך לנבראים, ששייכותם היא רק לשם "אלקים", בגימטריא הטבעי¹⁵, שכן, לאחר כל העליות של הנבראים מגיעים הם רק עד שרש הנבראים.

אך ע"י קיום התומ"צ, שע"ז מתאחדים עם הבורא — אזי נעשים שייכים לשם הוי' שלמעלה מהטבע, וכאמור, שע"י קיום התומ"צ נעשה יהודי בעה"ב על הטבע.

אמנם, עכשיו ענין זה הוא בהעלם, אך "עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה" — "נקראין" מלשון קריאה והמשכה מן ההעלם אל הגילוי¹⁶ — שלעתיד יראו בגלוי איך שיהודי הוא דבר אחד עם הבורא שלמעלה מהטבע.

והיינו, לפי שלעתיד לבוא "הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה"¹⁷, ויקויים היעוד¹⁸ "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'", וא"כ, ע"ד המבואר בתניא¹⁹ בענין הראי' (השגחה) למעלה, שאי אפשר להפריד זאת מעצמות ומהות, הנה עד"ז כאשר יקויים היעוד "וראו כל בשר", אזי תהי' ההתאחדות עם הדבר, ומה גם שכללות ענין הראי' הוא באופן שהראי' מאחדת את האדם הרואה עם הדבר הנראה.

ה. וזהו ענינו של חודש סיון, חודש השלישי:

חודש הראשון הוא חודש ניסן, שבו היתה יציאת מצרים. ולאחריו בא חודש אייר, "חודש זיו"²⁰, "בירח שנולדו בו זיותני עולם"²¹, שהם האבות, אשר, כל עניני עבודתם ריחות היו, כנ"ל. ולאחרי כן בא חודש סיון, חודש השלישי, שבו נעשה ענין נעלה יותר — ענין שלישי, "אוריאל תליתאי" — הקשר והחיבור של נברא עם בורא, שהתגלותו תהי' לעתיד לבוא, כנ"ל.

וכיון שכל הגילויים תלויים במעשינו ועבודתינו במשך שית אלפי שנין דהוה עלמא, ובפרט בזמן הגלות²², ובפרט בדור האחרון דזמן הגלות, שהרי "הכל הולך אחר החיתום"²³, ו"אין המלאכה נקראת

18 ישע"י מ, ה.

19 שעהיוה"א פ"ז (פג, ב).

20 מלכים"א ו, א.

21 ר"ה יא, א.

22 ראה תניא רפל"ז.

23 ברכות יב, א.

15 פרס ש"ב פ"ב. ר"ח שער התשובה

פ"ו (ד"ה והמרגיל — קכא, ב). של"ה פט,

א. קפט, א. ועוד. תניא שעהיוה"א רפ"ו.

ובכ"מ.

16 ראה לקו"ת ר"פ ויקרא. ובכ"מ.

17 נדרים ח, סע"ב. וש"נ.

אלא על שם הגומרה²⁴ — שלכן עכשיו הוא הזמן שצריכים לפעול החיבור דנברא ובורא — צריכים לדעת, שבבוא חודש סיון בכל שנה, נמשך כח מלמעלה לפעול חיבור נברא ובורא, וע"פ המבואר בתניא²⁵ שבכל שנה נמשך אור חדש כו', הרי בחודש סיון בכל שנה נמשכת נתינת כח ממקום נעלה יותר לפעול שהנבראים יהיו "כלי" לאלקות. וע"י עבודה זו יקויים לעתיד לבוא היעוד "ונגלה כבוד הוי' וגו'", ותהי' דירה לו ית' בתחתונים²⁶.

ו. ענין זה קשור גם עם פרשת השבוע — פרשת במדבר, שבה מדובר אודות מנין בני, ועל שם זה נקרא ספר במדבר כולו בשם ספר פיקודיא²⁷:

ענין המנין הוא באופן שכולם נמנים בשוה, מהפחות שבפחותים עד הגדול שבגדולים, שהרי גם הפחות שבפחותים נמנה בתור מספר אחד שלם, לא פחות מאחד, וגם הגדול שבגדולים אינו נחשב יותר מאחד.

ולכאורה אינו מובן:

בניי חלוקים ליי"ב שבטים, ע' נפש, עד לששים ריבוא. והמספר דששים ריבוא נוגע גם לגבי ההמשכה מלמעלה, כפי שמצינו גבי ברכת חכם הרזים — שזוה"ע של המשכה מלמעלה — שנאמרת על ששים ריבוא מישראל דוקא²⁸.

וכיון שלמעלה לא שייך התחלקות במקום ושטח גשמי, הרי מובן, שההתחלקות דבניי לששים ריבוא הו"ע של התחלקות מדריגות. וא"כ, איך אפשר לחשב ולמנות את כל בניי בשוה?

ועכצ"ל, שלמרות התחלקות המדריגות, ישנה נקודה משותפת שהיא אצל כולם בשוה, ומצד נקודה זו — שחודרת בכל הפרטים — נמנים כולם בשוה, מעומק תחת עד עומק רום, כיון שנקודה זו היא אצל כולם בשוה.

והענין בזה:

ספ"ג. במדבר"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ. (27) ראה גם שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח סיון תשי"ד בתחלתה (תו"מ ח"א ע' 273). ח"ד ע' 215. וש"נ. (28) ברכות נח, א"ב.

(24) ראה סוטה יג, רע"ב. תנחומא עקב ו. ב"ר פפ"ה. ג. דב"ר פ"ח, ד. פירש"י עקב ח, א. (25) אגה"ק סי"ד. (26) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר

ידוע שענין ההתהוות הוא מהעצמות, כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק²⁹ ש"מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו .. הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה", ולכן הרגש הנבראים הוא שמציאותם מעצמותם, כיון שהתהוותם היא מהעצמות שמציאותו מעצמותו.

וכיון שבבחי' העצמות הכל הוא באופן של אחדות פשוטה — הנה פשיטות העצמות היא הנקודה המשותפת שהיא אצל כולם בשוה. ולכן מונים את כל בני"ב בשוה, מהגדול שבגדולים עד לפשוט שבפשוטים — כי, מצד פשיטות העצמות כולם בשוה, והרי פשיטות העצמות הו"ע שישנו אצל כולם, גם אצל פשוט שבפשוטים, כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁰ שהפשיטות של איש פשוט מגלה את פשיטות העצמות.

ז. אמנם, ענין המנין קשור עם מתן-תורה:

קודם מ"ת, כאשר המטה, נברא, הי' נפרד ("אָפּגעשניטן") מהמעלה, בורא — לא הי' שייך למנות את כולם בשוה, כיון שלא הי' נרגש בהנבראים הנקודה המשותפת שבהם שהו"ע פשיטות העצמות, כיון שלא היתה להם שייכות לזה, שהרי להנברא לא היתה שייכות עם הבורא.

ודוקא לאחרי מ"ת, כאשר נתגלה ביש הנברא היש האמיתי (כנ"ל), שגילוי זה הוא בישראל ע"י התומ"צ — אזי יכולים למנות את כל בני"ב בשוה, כיון שכל אחד מישראל נעשה חד עם הבורא, פשיטות העצמות, שבזה שוים כל בני"ב, מעומק תחת עד עומק רום.

וזהו גם מה שבנ"י נקראים "עם תליתאי":

אצל בני"ב יש אמנם ששים ריבוא חילוקי מדריגות, מעומק תחת עד עומק רום, אבל, חילוקי מדריגות אלו הם רק פרטי המדריגות שבבנ"י. ואילו העצמות של בני"ב היא — "עם תליתאי", הענין השלישי, דהיינו, פשיטות העצמות שישנו בכל אחד מישראל, שהיא מחברת עומק תחת עם עומק רום.

ח. עפ"ז יובן גם הטעם שלעולם קורין פרשת במדבר קודם חג השבועות, כסימן הגאונים³¹:

(31) סי' ר' עמרם גאון סוף סדר פורים. הובא בהגהות מיימוניות לרמב"ם הל' תפלה פי"ג ה"ב. טוואר"ח סתכ"ח.

(29) ס"ב (קל, סע"א ואילך).
(30) ראה סה"ש תש"ו ע' 3. וש"נ.

ובהקדמה — שהטעם דקריאת פרשת במדבר קודם מ"ת כדי להפסיק בין הענינים הבלתי-רצויים שבפ' בחוקות³², אינו אלא טעם צדדי, שהרי ענין זה אין נוגע לפרשת במדבר דוקא³³.

אמנם הטעם הפנימי הוא — לפי שההכנה להענין דמ"ת שהוא החיבור דיש הנכרא ויש האמיתי, היא אחדותם של ישראל, "ויחן שם ישראל"³⁴, "כאיש אחד בלב אחד"³⁵, היינו, לא פרטי המדריגות של בניי, אלא פשיטות העצמות שבבניי, שבזה שוים כולם, שזהו תוכן ענין המנין שבפרשת במדבר.

וזהו שקורין פרשת במדבר קודם מ"ת, כיון שהיינו הך, והיינו, שהענין דמ"ת הוא ענין אחד עם העובדה שבניי נעשו דבר שבמנין, שהוא דבר חשוב, שחשיבות זו היא מצד פשיטות העצמות שבכל אחד מישראל, כנ"ל²⁷.

* * *

ט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה איש על דגלו גוי.

* * *

י. אודות הגאולה העתידה אמרו רז"ל³⁶ "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף", ופירש רש"י דקאי על אוצר הנשמות ששמו גוף.

ולכאורה צריך להבין: מה נוגע כ"כ "שיכלו כל נשמות שבגוף" — הרי כל מקום שבו נמצאים הנשמות נמצאים הם "בבי גזא דרחמנא"³⁷, ומהו ההכרח "שיכלו כל הנשמות שבגוף", שיומשכו ויבואו למטה דוקא? והביאור בזה — דכיון שהחידוש של משיח (בן דוד) הוא שתהי' דירה לו ית' בתחתונים, לכן יש צורך שכל הענינים, ובכללם גם הנשמות, יבואו להמקום שבו רוצה הקב"ה שתהי' לו דירה, דהיינו בתחתונים.

כלומר: אע"פ שמקום זה הוא תחתון במדריגה, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן³⁸ ש"לא שייך לפניו ית' בחי' מעלה ומטה", אלא "הוא התחתון במדריגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית' כו", מ"מ, כיון

(35) פרש"י עה"פ. וראה מכילתא שם.

(36) יבמות סב, סע"א. ע"ז ה, א. וש"נ.

(37) חולין קלט, א. וש"נ.

(38) תניא רפל"ו.

(32) תוס' מגילה לא, סע"ב. הובא בהגה"מ

לרמב"ם שם.

(33) ראה גם לקו"ש ח"ח בתחלתו הערה

1.

(34) יתרו יט, ב.

שבמקום זה רוצה הקב"ה שתהי' דירתו, יש צורך שכל הענינים יהיו במקום זה דוקא.

ולכן לא מספיקה מציאותם ועבודתם של הנשמות כפי שהם למעלה, שכן, אף שעבודתם שם היא בתכלית העילוי, כמ"ש³⁹ "חי הוי' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו", ו"אין עמידה אלא תפלה"⁴⁰, מ"מ, כיון שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, צריכה להיות מציאות הנשמות ועבודתם למטה דוקא, שעיי"ז פועלים שתהי' הגאולה העתידה במהרה בימינו, שאז תושלם הכוונה דדירה בתחתונים.

יא. עפ"ז מובן שכאשר נולד ילד יהודי — הרי זה לא רק שמחה פרטית אצל ההורים, המשפחה, הסביבה, או אפילו כלל ישראל בדור זה, אלא זוהי שמחה עבור כל סדר ההשתלשלות וכל הענינים שבמשך כל הדורות, דכיון שענין זה ("יכלו כל נשמות שבגוף") מביא את הגאולה העתידה, הרי זו שמחה עבור כל עניני ההשתלשלות הצמאים לביאת המשיח, שזוהי תכליתם.

וככל ענין של שמחה, שכדי שתהי' שמחה שלימה, ללא תערובות כו', צריכים לקשר זאת עם עניני תומ"צ — לכן, בלידת בת, קורין לה שם בעת העלי' לתורה; ובלידת בן, עושים ברית מילה, שזוהו"ע ההתקשרות של הקב"ה עם נש"י, ועל ידם גם עם כל סדר ההשתלשלות. ועיי"ז שמקשרים שמחה זו עם תומ"צ, שאז נעשית השמחה שלימה — הרי זה נתנית כח לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים, שכן, בענין זה ישנם קשיים, אמנם, השמחה השלימה הקשורה עם תומ"צ, נותנת כח לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים.

יב. כל ימי השבוע שלפני השבת יש להם שייכות ליום השבת, שלכן אומרים "היום יום ראשון בשבת", "יום שני בשבת" וכו', ולכן, ביום השבת עולים כל ימי השבוע, מיום ראשון עד יום ששי⁴¹.

והנה, כיון שביום ראשון הי' ל"ג בעומר, הילולא דרשב"י, ובל"ג בעומר השתא הי' ענין נוסף, שהארגון של "מסיכות שבת" קיבץ ילדי ישראל⁴² ודיברו עמהם⁴³ אודות תומ"צ, אודות שמירת שבת ה"שקולה כנגד כל מצוות התורה"⁴⁴, אודות חינוך הכשר, וכיו"ב,

42) ראה בטא"ח חט"ו ע' מת.

43) ראה גם לעיל ע' 3 ואילך.

44) רמב"ם סוף הל' שבת.

39) מ"א יז, א. ועוד. ראה לקו"ש חכ"ה

ע' 147 הערה 53. וש"נ.

40) ברכות ו, ב. וש"נ.

41) ראה גם תר"מ ח"ח ע' 328. וש"נ.

ובענין זה התחילה העלי' בערב שבת אחר חצות, ואח"כ בליל שבת, ונמשך בעילוי אחר עילוי עד לסעודה שלישית, וכן לאח"ז עד הבדלה —

הנה כל אלה שהשתדלו בענין זה⁴⁵ [נוסף על ההשתתפות ע"י עצם הנוכחות במעמד של מצוה, כמובן שהנוכחות בלבד אינה דומה להשתדלות בזה], ומכ"ש אלו שהשתדלו בזה באופן של יגיעה, ובפרט אלו שהתייגעו בזה ביגיעת נפש וביגיעת בשר — יאמרו "לחיים" עבור עצמם ועבור הילדים, שיוכלו לומר עליהם "ראו גידולים שגידלתי" "כי הם זרע ברך הוי"י"⁴⁶.

וכשם שאומרים בביכורים "תזכה לשנה הבאה"⁴⁷ — יתן השי"ת שגם בשנה הבאה נזכה לכך, ושישתתפו הרבה יותר ילדים, ומעמד זה יהי' ביחד עם משיח — שיוליכו את הילדים לקראת משיח, ויאמרו עליהם "ראו גידולים שגידלתי" "כי הם זרע ברך הוי"י".

47) תנחומא תבוא א. יל"ש שם רמו
תתקלח. פרש"י שם כו, טז.

45) ראה גם מכתב א' סיון שנה זו (אג"ק
חט"ו ס"ע קפד).

46) ישע"י סא, ט.